

Nro. 41.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Költ Bétsben, Pénteken Májusnak 21-dik napján

1822-ik esztendőben. library Cluj

B é t s.

Kövés lévén az Auszriai örökös tartományokban az alkalmas lelki tanítóknak a' száma, legközelébb egy tulajdon kezével irt billetet küldött Császár ö Felsége az egyesült Cseh és Auszriai Cancelláriához, mellyben az eránt méltóztatott rendeléft tenni, hogy az alkalmas papoknak nevelésekre, Bécsben azon General Seminárium, az az, nevendék papi iskola, a' tartományokban pedig azok a' Convictusok állitatódjának vissza, a' mellyeket néhai II. József állitott fel, de a' mellyeket az ö halála után II. Leopold el törölt. — A' Convictusokban leendő nevelésre és tanításra, a' legközelébb lévő szerzetes klastromokból és Institutumokból a' leg alkalmasabb szemé-

lysk fognak ki válogattatni, a' kik néhány esztendőknék el telések után, nagyobb egyházi hivatalokra fognak emeltetni; a' nevendékek pedig a' Convictusokból, a' Bécsi közönséges Seminariumba tétetődnek által, holott a' papi Tanítók gondviselesek alatt, és tarsaságokban az Univerzitásbéli tanításokat fogják hallani. — A' Philosophica tudományok ismét Deák nyelven fognak taníttatni. — A' Convictusoknak és Seminariumoknak előbbi épületjeik, birtokaik, és jövedelmeik vissza adatnak, hogy ha pedig ezek más végekre fordítottak volna már, a' religionalis fundusból fognak azok ki pótolttatni. — Azok az Auszriai örökös tartományokból való szerzetes papok, a' kik a' Baváriai Vál. Fejedelemségben el töröltetett szerzetes klastromokban voltak, az Auszria Birodalomba szabadon vissza jöhetnek, és itt a' magok szerzetekbéli klastromokba bétetődnek, de még azoknak a' Baváriai klastromokbéli szerzeteseknek is szabadságok leszen az Auszriai Birodalomba bétönni, a' kik idegen nemből valók, és ha alkalmasoknak találttatnak, vagy káplánfágra, vagy plebaniára fognak küldetni.

Magyar Ország.

Posonból, Május' 15-dikén. Igiretem szerént, a' 6-ik Májusban tartatott első ülésnek nyomtatott diariumát által küldöm, a' melly csak a' Bécsbe küldött Deputatusoknak ki neveztetéseig vagy on ki nyomtatva; de ebben az ülésben ezetül nem is völt egyéb, hanem hogy az ő Felsége által, Palatinus Ő Herczegségének küldött Directorium olvastatott fel, melly szerént tudni illik kellett mind a' Deputatiónak, a' Fels. Királyi Háznak meg hivasába, mind az Ország Rendjeinek, az ő Felségek el fogadásába magokat igazgatni, s ezzel vége lett az első ülésnek. Ettől fogva a' Bécsbe ment Deputatusoknak vissza jö-

vetelekig semmi közönséges ülés nem tartatott, hanem csak a' Duna és Tisza mellyéki Kerületek, kétfelé tartották circularis üléseket, a' Vármegyék-től adatott utasításoknak öfzve gyalulására, 's rendbe szedésére.

Májusnak 11-dikén vólt a' második ülés, mellyben a' Bétsből vissza jött deputatusok kötelességekben való eljárásokról, 's fogadtatásokról jelentést tettek, azt is jelent-én, hogy Ő Felségek 12-ikben meg foguak közinkbe érkezni. Mellyre nézve meg hagyatott a' Directorium szerint a' Schloßhofban Ő Felségek el fogadására ki neveztetett Deputatusoknak, hogy egyet értvén, jókor oda ki menyenek, 's a' vett utasításhoz szabják magokat. Fel olvastatott továbbá az Ő Felségek ide leendő bé jövedelekeknek rende is, melly 12-ikben, 12 óra előtt való meg érkezések után ezen rendelés szerint meg is esett. Rendeltettek végre, mind a' két Táblától olyanok is, a' kik Commissarriusi név alatt, az Ő Felségek meg érkezésekkor a' jó rendet elközöllyék. Ebből állott a' második ülés.

Majus 13-ikán Ő Felsége öfzve hívtá az Ország Rendjeit a' Primás házához, a' maga propositiúnak által vételére, a' hol az öfzve gyűlt Ország Rendei közt, maga is Ő Felsége, az udvari Magy. Fő Cancellarius, az Apostoli keresztet vivő Püspök, és egynéhány Kir. testörző Nemes Magyar ifjak kifirése között meg jelent, 's háromszori Vivat kiáltások alatt, a' számára készült Kir. széket el foglalta, Ő Felsége pedig a' Királyné, a' galérián készült egy rekesztékből nézte a' több Kir. hercegekkel együtt az egybe seregletteket. Először is Cancellarius Pálffy Károly Ő Excellentiája mondott nemzeti nyelvünkön egy szép beszédet, mellynek végével Ő Kir. Felsége szólította meg a' Rendeket nyájas Deák oratórájával, 's egyzeraminő a' maga kegyelmes propositióit Palatinus Ő Kir. Fő Hercegségének ál-

tal adta, a' ki Nemzetünk nevében, Ő Fellegetnek hasonló édesféggel felelt. — Innen az Ország Rendjei a' magok szokott helyén, a' Kamarális épületben, mind együvé a' Fő Rendek Táblájához gyűlven, a' közikbe jött 's Előülő Palatinus Ő Kir. fő Herczagségét, örömök 's szeretetek halatós jeleivel fogadták. Fel olvasztatta elsőben Ő K. F. Herczagsége a' maga Itilömezttere által a' Kir. Propozitiokat, azután pedig maga igen szép 's egészlen a' Magy. Geniuszhoz alkalmaztatott beszéddel, rész szerént azokat az Országának ajánlotta, rész szerént pedig az Ország Rendjeit arról bizonyosokká tette, hogy soha semmi törvényeinknek meg sértődését bé hunyt szemmel el nem nézi, 's annak meg bizonyítására, melly igen törekedjen Hazánk boldogításán, a' kereskedés útja meg nyittatásának meg nyeresére, Ő Királyi Fellegetnél a' vérség érdemét is közben fogja vetni.

Méltóságos Personalis Ur is tartott még ezután az Ország Rendjeihez egy nem különben ékes beszédet, mellyet el végezvén előadta, hogy ilendő lessz ő Fő Herczagségéhez Feldmarfal Károlyhoz, a' ki közinkbe 12-ikben meg érkezett, követséget küldeni a' végre, hogy mind a' múlt háborúban a' Magyar Katonaszág eránt meg mutatott kegyelmességet Ő Fő Herczagségének meg köszönnye, mind pedig ezen atyáskodó bajlandóságát, 's a' Magyar fiaknak érdemek szerént való promotiojokért, Ő Kir. Fellegetnél való közbenjárását továbbra is ki kérjék. A' ki küldött deputatiónak meg érkezésével vége lett az ülésnek, 's az ólta még több nem is vólt.

Mint hogy mind Európának közönségesen, mind különösen ami kedves hazánkfiainak figyelmeteslégek a' jelenvaló Ország Gyűllélére vagnak függetlve; szükségesnek itillyük azokat a' közönséges beszédeket, a' mellyeket az ezen hólnapnak 6 ikán tartott első Gyűllésben, Méltos. Persona-

lis Semsei Semsey Andras Ő Nagysága mondott, Fő Tiszt. Vancsary János Esztergomi Kánonok Ur arra tett feleletével együtt a' Magy. Kurir Erd. Olvasóival közleni.

Az elsőbb, úgymint Meltos. Personalis Ő Nagysága következő módon szólította meg az Ország Házába fel gyülekezett Rendeket.

Tekéntetes Nemes Statusok, és Rendek!

„Midőn ezen olly' igen számos, olly' nemes, és minden tiszteletre méltó gyülekezetben, 's ugyan ezen a' helyen, ezen díszes székben helyheztetve látom magamat: sok, és külömbkülömbb-féle indulatok foglalják-el elmémet, nem egygyenként, 's mintegy egymást felváltva, hanem egygyütt, és egyszerre foglalnak-el több rendű belső érzékenységeim; majd a' hálá-adó indulattal illetődött szívnek elragadó buzgósága; majd víg öröm, majd pedig gond, 's mindenre figyelmező, mindentől tartó mély szorgalom, és gondolkozás.“

„Hogy ezek, 's az efféle indulatok, nem tsak az én szívemnek tulajdoni, hanem mindnyájunkal közöllek, valakik ide ezen gyülekezetre öszvejöttünk: tudva van előttem; és valaki szavamat halván, beszédemnek értelmet elméjével követni akarja, könnyen láthatja, 's érezheti ennek valóságát.“

„A' mit Eő Felsége az utolsó 1796-dik Eszterdöbéli Ország-Gyűlléskor ígérni méltóztatott, imé! most, nem a' mi alázatos kéréseinkre, hanem önként, és a' maga saját kegyességéből tselekszi. Alig szünt meg egy olly' terhes, és hosszú háborúnak nehéz gondjaitól; máris ezen ditső Magyar Haza boldogságának előmozdítására, 's állandó meg-erősítésére fordítja figyelmetellégét, és a' maga kedves híveit a' Tekéntetes Nemes Státusokat, és Rendeket előszóllítja, hogy ebbéli kegyes Atyai gondoskodásában részesüljenek!“

„Felsőges Fejedelmünknek ezen olly' kegyes, és Atyai gondoskodása nemtsak minden Rendet,

hanem minden egygyes Polgárt buzgó, és éő háládatosságra indít, és gerjeszt. Minthogy kiki könnyen által-láthatja; főt még az is, a' kinek a' fzerentse nem engedte, hogy tehetségeit j bban kimívelvén, a' Polgári-Társaság' öfzve:alkotásának egész műöltát tökéletesen által-láthassa, könnyen érezheti, hogy az egygyes 's magános embernek haszna olly' izoroffan öltve van kaptsolva a' öön-ségés jóval, hogy e' nélkül azt, egyébképpen csak gondolni is allig lehet; hanem ha a' Polgári Társaságnak hasznával egybe-függesztve van, 's abból, mintegy árad, és következik. Mennyivel inkább bizonyosnak kell tehát nékem lennem arról, hogy a' Tekéntetes Nemes Státusok, és Rendek ekképpen gondolkodnak, illy' ítélettel vannak, kik mind tudományok, 's bölts érteinek, mind szíveiknek egyenessége által annyira megnyerték megyéek-béi hazafi társaiknak bizodalnokát, hogy ezenközönséges-jónak, 's böltdogságnak védelmezésére, 's gyarapíttására, az olly igen nagy számbúl ki-választatván, ide küldettefennek."

„Egemet pedig ezen közönséges, és mindnyájunkhoz tartozó köteleffégen kívül még különös okok, 's közelebbről illető tekintetek is köteleznek a' háládatosságra. Mert ha mindjárt akkor, a' midőn a' Fő törvénytörvényéknél Eő Felsége személyes jelenléte' Hely-tartójának neveztettem, ezen Királyi kegyelemnek nagyságát méliyen éreznem kellett; annál inkább gerjeszti már most a' Tekéntetes Nemes Státusoknak, és Rendeknek ezen nagy tekéntesü Gyülekezete háládatos ér éte-yáfgemet, hogy Eő Felsége egy olly' Tifzti hivatallal méltóztatott fel-ékesíteni, a' mellyel a' Tekéntetes Státusok', és Rendek' illy' ditső gyülekezetében való Elölülés egybe van kaptsolva."

„De az elébbi mély háládatosságnak buzgó indulatja mellett méltó, és igaz örömet is éreznek 'ziveink;—mivelhogy kiki, mintegy természeti öfztönytől vezéreltetvén, önként azon igyekszik, hogy a-

zoknak, a' kikkel egy társaságban él, de főképpen azoknak, a' kik ugyan ezen Társaságban nagyobb 's szembetűnőbb tekintettel bírnak, jó ítéleteket, 's kedveket megnyerhesse, és valamint minden tisztességes dolognak, úgy ezen jó vélekedésnek elnyeréséből örömet érez. Méltó, és minden helytelen vágrakodástól távol lévő tiszta gyönyörűséget érezhetünk tehát mink is, Tekéntetes Nemes Státusok! és kell is éreznünk, hogy rész szerent Felséges Fejedelmünknek akaratjából, rész szerent Polgártársainknak szabad tetszésekből kiválasztattunk a' végre, hogy a' Közónak, 's boldogságnak elővitelére, 's gyarapítására itten egygyütt dolgozzunk öszve munkálkodjunk.

„Ebbéli örömünket annál nagyobb szorgalom, 's aggodás követi mindazáltal, mennél nagyobb gondot, 's szorgalmasabb vigyázást, és figyelmet érdemlő foglalatosság bizattartott reánk! mi lehet pedig nagyobb, ilendőbb, szentebb, 's felségesebb, mint olly dolgokról értekezni, és tanátskozni, a' mellyek az egész kedves Magyar Hazánknek bátorságát, állandó erősségét, méltóságát és ditsőségét tárgyozzák? és a' mellyek egyenesen minden Magyar Hazáinak különös f. erentséjét, 's boldogságát illetik! Mert hogyha szép, és ditséretes dolog csak egy házat, 's házi népet is, a' melly csak egy-mehány, 's kevés számú személyekből áll, úgy igazgatni, ho y abban minden dolog helyesen, és rendszerent folyon, és az egész háznak virágokból kiki, a' kiahoz tartozik, gyümölcstől, 's boldogságot érezen; mennyivel nagyobb fény, és ditsőség terjed azokra, a' kik akármi féle módra azt elérni, 's elközelni tudják, hogy egy olly sok millió házak, és familiákból álló Polgári Társaság virágozzék, 's boldogújon? Mennél nagyobbnak, 's ditsőtlégesebbnek esmerem ezt a' tudományt, gondot, és igyekezetet, annál mélyebb, 's vigyázóbb figyelmességgel szoktam én már régtől fogva azon emlékedni: millyennek kell lenni, 's miképpen kell

vífelni magát annak, a' ki a' köz jóról, 's közönsé-
 ges böldeglágról tanátskozik? mi félék légyerek 's
 miben álljanak azok a' dolgok, a' mellyek ötöt
 könnyen hibéztathaják, és az igaz útból félre vezet-
 vén el tántoríthatják! Már az ékesen szólásnak, nem
 különben, mint az Országlás tudományának ama
 nagy Mestere szépen, és igazán le írta: miben áll-
 jon egy *Senátornak* (az az. egy olyan embernek
 's hazafiának, a' ki a' közjóról tanátskozik) tu-
 lajdon ereje, és méltósága? A' mi is főképpen
 két tikkelyre osztattatik fel, úgymint az *érte-
 lemre*, vagy a' dolgoknak esmérétre, és a' *Szív-
 nek*, 's *elmének állapotjára*, minéműltégére. A' mi
 az elsőt, az értelemet illeti: szükséges, hogy nem
 csak egy átaljában a' Polgári Társaságnak ter-
 mészeti mivóltat 's tulajdonságait tudja, hanem
 különösen 's közelebbre: azt is, a' mellyben él.
 jól, és volha képpen esmérje; miképpen rendelte-
 tett legyen el az mindjárt elfő fel állása 's kezde-
 tekor? mitsoda vá tozásokat szenvedett legyen an-
 nakutánna? miben álljon annak magában, 's be ső
 faját tulajdonlágaira nézve valófagos állapotja?
 Miképpen függjön öszve a' szövetséges népekkel,
 vagy a' hááros Szomszédakkal?

(A' többit a' jövő postia napon.)

Német Ország.

Bérlinből Aprilis 27-ikén. Frantzia Generál
Moreau, a' jövő hólnapban ide váratik, és a'
 mint gya: ittyák, a' revün, az az, a' Berlinbe Ma-
 jus hólnapjában esztendőnként öszsze gyűlni szo-
 kott fegyverben leendő gyakoroltatás napján
 már itt fog lenni. De hogy Frantzia követ fő-
 vel itt maradjon, bizonyossan nem moñdhattyük.
 — A' Német Birodalomból, nevezetessen a' Wür-
 tembergi herczegségből sok coloniák takarodnak
 déli és új Prussziába. — Az ide való tavaszi re-
 vue igen fenyes fog lenni, és már is sok nagy

tekintetű és érdemű emberek jönnek idegen Országokból hozzánk. Hat új gyalog és lovas regimentekkel fog esztendő el forgása alatt a' Pruszfiai Armádia szaporittatni. E' mellett néhány új erőffégek építéséhez is kezdenek. — A' mint bezzellik, az a' ki pótolás, a' mellyet a' mi Kir. udvarunk Német Országban nyerni fog, már meg van határova. — Hogy a' Bécsi, Pétersburgi és Berliini hatalmas udvarok e' pontban egymás közt meg egyeztettek, arról bizonyosabb nints. Városunknak jelenvaló népessége 170000 főre tétődik.

Berlinből Majus 1 fő napján. E' folyó hólnapnak 24 ikén, Pomeraniába 'ognak Ő Királyi Fellegek utazni, a' hol illendöképen leendő el fogadásokra fényes innepi készületeket tesznek a' Statusok és Rendek. Stargardiában, a' hol eszynéhány napokig fognak Ő Kir. Fellegek mulatni. színművekre egy pompas szála, és több batesz szobák építenek. Onnan napkeleti = déli = és napnyugoti Pruszfiába veszik utjokat, a' hol a' nevezetesebb városokat, ugymint Warsohoviát, és Königsberget meg látogatják, 's onnan Memelbe utaznak, a' hol, a' mint mondják, a' Fels. Orosz Császárral és Császárnéval öltve találkoznak. — Julius 4 ik napján ismét Charlottenburgban lenni igyekeznek, és ott maradnak Augustus hólnapjáig. — Akkor Szilefiába mennek. — A' híres Iffland Stuttgardiába hivatott, az oda való herczegi teatrumnak jobb rendbe való hozására, e' napokban el is fog oda menni, és hat hétig marad ki imitt amott.

Lipsiából Majus 5-ikén. Az ide való Országos Jubilate vásár, ez idén rosszul esett ki. A' pengő pénznek szükségét sajnosan kell a' népnek érezni, és fokkal több vólt ezen a' vásáron az adó mint a' vevő — Az Anglusok, a' kik felette sok portékát hoztak ide, azokat, tsak hogy pénzt kaphassanak, óltsó aron vesztegették el. — Sok

szikelyben több portékák fabricáltak, mint a' mennyire a' Publicumnak szükségére legyen, mellyre nézve szükségesképen egy kereskedelmi evolúciónak kell következni, a' melly által a' kereskedő világban az egyarányúság ismét vissza fog állítódni. — A' Saxoniai gyapjú még most is nagy árron megyen, mivel az Anglusok és Belgák izámokra még most is sokat vásárolnak. — Az elefánt is nagy árron megyen, mellynek süllyát a' köz nép leg inkább érzi. — A' békeffégnék helyre lett állása után, ismét sok vászoly vitetik Sziléziából Spanyol és Portugallia Országosba. — A' Cseh Országi pósztó fabrikák, a' mellyek 20 ezrtendőtől fogva nagy tökéletességre vitetődtek, a' Saxoniai, és Brandenburgiai pósztó fabrikáknak sok kárt okoznak.

Weselből Majus 4 ikén. Azok az A. Belgiomból ki vándorlott papi személyek, a' kik magok hivatallyokról le nem mondottak, sok ellenvetéseket tesznek a' Concordata ellen, s magokat egy euneké anna következő Conciliumra provocallják. — Sőt, a' mi több azt mérelik állítani, hogy igen messze ment vóna a' Sz. Pápa. — A' Concordata ellen tett proteffai jogokat, már nyomtatásban is ki adtak, de a' mellynek, a' mint gondolni lehet, nem sok sikere leszen.

Moguntziából Majus 4 ikén. A' vallás dolgára néve ki adott edictum, vagy parantsolat szeréut, az ide való Proteffans templomban, ma tartatott leg elsőben közönséges isteni tisztelet. Helytartó *Mosdorf*, és a' helytartóság ti. oknokja *Nesse* szép bé vezető oratiókat mondottak ezen alkalmatossággal. A' városi fő Polgármester, és több nevezetes személyek is voltak azon jelen. Az az *Altmünster* nevezetű templom, a' mellyet az ide való Proteffansoknak engedett a' Kormányfő, igen szép és tágas. Hogyha a' kereskedés és a' Rénus vizén való hajózáás szabadolakká tétetődnek, újabbán virágozni fog városunk.

Berlinből Majus 4 dikén. Itten azokról a Prussziai Lengyel Országbeli rendkívül való nagy hadi készülletekről, a' mellyekről néhány közönséges újság levelek szólnak, mi semmit sem tudunk, és ez a' költött hír azoknak agyokból származott, a' kik vagy mindent könnyen elhisznek, vagy e' világnak fellármazásában gyönyörködnek. — Hanem az itt ezen hólnap 16-dikán kezdődő Revüe, az az, hadi seregeknek egynéhány napig tartani szokott fegyverben való gyakoroltatások, most fényesebb, 's számosabb lesz, mint málszor, és nemcsak Marchiából, hanem Prussziából és Szileziából is sok hadi népváratik ide azok közül, a' kik a' múlt eztendőben itt körül belől feküdtek. Kétség kívül azoknak a' tartományoknak béülésekre fognak ezek küldetni, a' mellyeket a' mi Fels. Királyi udvarunk, potolás fejében nyerni fog. — Hogy Prusszia valaki ellen háborút kezdjen, arra semmi oka nintsen. Azok a' tikkelyek, a' mellyekben a' competens udvarok még eddig egymás közt meg nem egyezhettek, nem fegyverrel, hanem pennával fognak el intéztetni, nem is olly formájúak, hogy azok miatt Európa mostani tsendessége meg háborítódjék.

A' Monachiumi közönséges újság levélnek utolsó darabjában ezeket olvassuk. Bizonyos kútöböl tudjuk azt, hogy a' Berlini Kir. udvar a' Monasteriumi Püspökséget a' Compenzatio masszája alól, senki kedveért ki nem vette, sőt ennekutánna is álhatalossan kíván előbbi principiuma mellett meg maradni s. a. t.

Helvétziai Respublika.

Bernából Majus 2 ik napján. A' már ide érkezett Notablesek, itten, a' város palotájában, első üléseket tegnap előtt tartották (III. Henrik Frantzia Király uralkodása alatt azon Ország-

nak Statusai és Rendjei nevezettek *Notableseknék*). Abban az oratióban, a' mellyel polgár *Rüttimean* ezen gyűlést el kezdette, a' többi közt így szólott: Minden örvend, minden él a' békeféléssel — ideje vagyon, hogy valahára hazánk is, annyi fok áldozatai után, tsendes békeféléssel élyen; ideje vagyon hogy a' részre való szakadások köztünk meg szünyenek. — Én, a' mi engemet illet, tsak egy részt esmérek, a' melly két millió lélekből áll, és tsendefélet, jó rendtartást, szabadságot, 's egyenlőséget kíván. — Senki ne kívánnyon felebaratja ravasára több és szerentsébb lenni. — Ti *Notablesek*, azért hivattattok ide, hogy Helvétziának böldeggabb idejét vizsgálja hozzátok. Európa békeféléssel szerzőjének, Helvétzia sorsa a' szivén fekszik. — Mi is áldjuk őtet. Egy illy nagy embernek akarattya, magára válallya a' tselekedeteiért való kezefélet. — Elöttetek femmi akadályok nintsenek, végbe ment már a' leg fontosabb dolog; a' 29-ik Majusi *Constitutio* principiumainak már a' nép meg hódolt 's a. t. (Azt mondják, hogy *Rüttimean* Helvétzia *Constitutio*jára nézve, a' Fr. Kormányféléssel egygyet ért. — *Reding Aloys*, az utolsó Helvétziai történetekre nézve, egynéhány Európai udvarokhoz folyamodott, azonközben a' veletartóknak azt tanátsolta, hogy tsendeffen visellyék magokat). —

Bernából, Május 3-ikán. A' Helvétziai *Notablesek* első gyűlésében, polgár *Mohr* váláfztattott előülőnek. — Status *Titoknok Thormantól*, a' ki, a' mostan hivatalyától meg fosztatott első *Landammanon*, *Redingen* kívül, senkinek szavát fogadni nem akarta, *Rüttimeannak* parantsolattyából, az ide való helytartók, minden *Republikánkat* tárgvazó iráfokat, és a' Status *pe*tsétjét, erőszakollan el vették. — Azok a' *Tigurumi Kaantobéli* lakosok, a' kik *Rüttimeannal* egyet értenek, magok védelmezésekre készitik mago-

kat, értékre esvén az, hogy az apróbb Kantonbéli lakofok, mindnyájan Reding részére állottak, és könnyen meg is eshetik, hogy ő azoknak segítségével, magát előbbi Landammani hivatalljába vissza helyeztetni igyekezik.

Bernából Majus 4 ik napján. A' Frickthali lakofok abban a' vélekedésben lévén, hogy ők Helvécziaival nem sokára öfzve fognának szerkeztetni, mind a' Frantzia első Conzulkanak, mind az itt lévő Fr. követnek, polgár Verninacnak küldött leveleikben arra kötelezték magokat, hogy ők keltebbek a' Fr. Respublikával egyefitetni, mint sem olly szabadtságban élni, mint a' minémüt a' Reding által készített Constitutió magában foglal. Ez a' múlt Februarius 27 ik napján közönségesse tétetett Constitutió, sok rendeletlenségnek, fetetségnek, fanatismusnak, és minden emberi elme pallerozását akadályoztató aristocrafiának magvával tellyes. — Több száz hasonló esedező levelek küldettek a' Tigurumi, Aargaui, és egyéb Helvécziai Cantonokból az itt lévő Frantzia követnek, polgár Verninacnak. Ellenkező módon gondolkoznak az apró Cantonokbéli lakofok. — A' régi Fr. királyi hires fiaantzminister Necker úr, azért nem vállalta a' Notablefi hivatalt magára, mivel már nagyon öreg, beteges, és a' Német nyelvet sem érti úgy, mint kellene. Most is a' Frantzia Helvétziában, Coppet nevezetű falusi jószágában él.

A' Bernában lévő Frantzia minister, polgár *Verninac*, a' mint a' Politikus Zsurnalnak legutóbbi darabjában olvassuk, illyetén értelmű promemoriát adott bé a' Helvécziai Kormányfizeknek: Mint-hogy, úgymond, a' Cantonoknak egymás közt való nagy meg hasonlása miatt reményleni nem lehet, hogy ebben a' Respublikában a' köz tsendesség helyre állitódjék, következésképen mivel a' magok kormányozásokra a' Helvétusok alkalmatlanok s. a. t. arra való nézve ő a' Kór-

mányfzéknek azt tanátcollya, hogy a' Bázeli, Frikthali, Bádeni, Aargau, Solothurni, Lucerni, Bernai, Friburgi, Waatlandi és Wallisi Cantónok, a' Frantzia Respublikához; a' Tigurumi, Schafhauseni, Thurgau Cantónok, a' St. Galleni Apaturság és a' Reinthal a' F. Auszriai Házhoz kaptoltassanak, vagy a' Compensatiónak másája azok által szaporitassék, az Olasz Præfecturakkal és Graubündennel az Olasz Országi Respublika nagyitassék; végtére az apró Helvecziai Cantónok előbbi democratica alkotmányok mellett hagyattassanak meg.

Bernából Majus 6-ik napján. Tegnap újra 2000 fegyveres parasztkok tódultak Morges és Lausanna városok eleibe. Amott az ellenek küldett polgár katonasággal üftökbe kaptak, de egy ember vesztése, és tiznek rabságba lett esése után visszafutottak. — Lauzannában, a' hova a' pártos parasztkok menni szándékoztak, ellenek meg tétettek a' szükséges rendelések. Több Helvecziai kastélyokból az Archívumot, és azokat a' bizonyosság leveleket, a' mellyek a' dézmáról, és egyéb feudalis törvényekről szollanak, ki ragadozták, és meg égették. Ezeknek azok a' két anarchisták, úgymint Marcel és Raymond mondatnak fejeik lenni, a' kik a' Helvecziai legelső seregeknél szolgáltanak. Ezeknek meg zaboláztatásokra, szükséges hadi néppel és ágyúkkal polgár *Kuhnt* küldi a' Helvecziai Kormányfzék *Lauzannába*. — Mivel sok helyen tüzzel vassal pusztitnak a' pártos parasztkok, három kompánia gyalogság, a' lovas vadász, és pattantyus seregek küldettek oda nagy siettséggel.

Másodszeri Hiradás.

Azon intézetről, melly a' Füzedi Savanyúviznél, a' Tehén himlő bé óltása eránt tétetett.
Azon hasznos találmányok közt, a' mellyek

az el múlt 18-ik században esmérteffekké lettek, az emberi nemzet óltalmazására Angliában fel talált tehát himlővel való bé óltás, valóággal leg első helyet érdemel. Ez által az emberi nemzetre nézve már e' világnak minden részeiben eléggé esmértes jótétemény által azok a' mi gyermekeink, a' kik abban részefitt, nek, valamint minden gyermek kori nyava yájoknál veszedelmesebb nyavalyájokon könnyen, minden veszedelem nélkül, és igen rövid idő alatt által esnek, úgy ábrázatajknak 's egyéb tagjaiknak meg undokításától meg menekednek — Arra való nézve minden orvos Doctor köteles ezen védelmező eszközt, abban a' könyékben, a' mely az egész fenn tartása dolgában az ő gondviselésére bízott, tellyes tehetlége szerént ki terjeszteni, és a' mennyire csak lehet, minden az eránt támadt bal vélekedéseket el háritani.

Annakokáért az alább irtis, a' kire Magyar Országban, a' B. Füredi savanyú viz mellett lévő orvosió hely, mint Phisicusra, sok esztendőktől fogva, Ö Fellegétől bízott vala, közönségesen jelenti, hogy azok a' szülék, a' kik vagy abban a' kerületben, vagy azon kívül lakoznak, azon magzatjaikat, a' kik még ekkorig nem himlőztek, a' Füredi Orvosió helyre küldjék el, a' hol a' jelenvaló nyáron által, az időnek minden izikkelyében, a' tehát himlővel való bé óltás gyakorlásba fog vétetődni, a' mely végre ő itten a' bé óltásnak modját, 's körülállását magának esmérteffé tette, és elegendő bé óltandó matériát is szerzett. Az igaz, hogy egy fontos akadályra nézve, egy kevéssel később fog Füredre menni, mint másként szokott: mindazáltal minden esetre, ezen múlt folyó hólnapnak 20-ik napja el fogja a' tehát himlővel való bé óltást kezdeni. — Még azok a' szülék is, a' kiknek tehetéseget nints elegendő, a' minden korbeli gyermekeiket bízva oda vihetik, és nemtsak, minden

orvosi gondviseléshez ingyen juthatnak, hanem a' mennyiben a' környüállások kívánni fogják, ottan a' szegények számokra fel állítatott Institutumban, ingyen fognak orvosoltatni és tápláltatni.

Ellenben azok a' szülék, a' kik gyermekeiket a' bé oltás idejének folyása alatt, az a' több irtnak gondviselése alatt, apolgatni magok kívánni nyák, egy azon végre rendelt tágas szobában, minden szükséges készületeket találni, 's abban egész készséggel fel fogadtatni fognak. — Egyébránt azok, a' kik a' Füredi orvosló helynek kiességét, annak derék készületeit számos esztendőktől fogva esmérük, és az oda való egesleges kútnak 's fürdőnek hasznos voltát önnön magok tapasztalásokból is tudják, könnyen által fogják azt látni, minémü előmenetellel és haszonnal lehessen ottan a' himlő oltást el kezdeni és folytatni.

Végtére az alább irtnak szives feltételéről, és szolgálatra való készségéről minden, a' kinek tettezni fog, bővebb tudósítást vehet. — Bécsben Május 8-ik napján 1802 esztendőben.

Oesterreicher Jósef,
Füredi Physicus és több tudós Társaságoknak tagja.

Gulyas Katalin több féle nemü leg jobb *Forté Pianókkal* innen Pösonba meét, és azokat a' belső városban, a' Klárisfák utzájában a' Neffer Szálával által ellenben, az úgy nevezett Hauerisches házban Nro. 147, igen illendő árran adja. Egyfersmind lehet nálla más némüeke' is alkudni, a' ki illendő árron és nagy egyenességgel fog ezekkel is szolgálni.

D. D. S.